

Mundtlig beretning 2016

"I behøver ikke at sige, at I tog fejl. I kan nøjes med at sige, at I ikke har råd."

Sådan sagde professor ved Danmarks Pædagogiske Universitet Peter Kemp henvendt til politikerne bag skolereformen, da Politiken kort før jul afholdt en debataften om reformen.

Skolereformen har, siden jeg stod her sidst, været debatteret i alle ender og kanter i alle medier. Den generelle underfinansiering, inklusion, pædagogerne i undervisningen, lærere, der flygter fra folkeskolen, de lange skoledage, den understøttende undervisning, læringsmålstyret undervisning, de nationale test, osv. osv.

Der har været, og der er så sandelig stadig store modsigelser mellem det, politikerne bag reformen ønsker, og virkeligheden. Hver gang forskere eller lærerforeningen påpeger åbenlyse problemer på baggrund af grundige undersøgelser, bliver det fejlet væk med bemærkninger om, at det er **alt** for tidligt at konkludere noget om reformen på nuværende tidspunkt, og lærerforeningen bliver blot beskyldt for at "finde hår i suppen", fordi den stadig er sur over lockouten. I lang tid har vi hørt fx Michael Ziegler (I ved, ham fra KL og desuden Borgmester i Tåstrup) udtale, at det ikke er noget problem, at mange lærere flygter fra skolerne i visse kommuner, går på pension, før de egentlig har planlagt det, eller helt stopper som lærer. Det er kun naturligt, når man indfører så stor en reform! I morges læste jeg i Politiken, at Ziegler finder, det er et positivt tegn, at lærere kan bruges i andre erhverv.

Angående lærerjobbet er det først for nylig, at politikerne har indrømmet, at det nogle steder i landet er overordentlig svært at få læreruddannede lærere til ledige lærerstilling, fordi lærerne i mange kommuner flygter fra lærerjobbet. Det er især fra de kommuner, der ikke har villet samarbejde med den lokale lærerforening om at lave en aftale om lærernes arbejdstid, og i stedet følger Lov 409 til punkt og prikke.

Rekruttering af lærere

I Solrød er det lidt forskelligt, hvor svært det har været at besætte ledige lærerstilling det sidste års tid. Uglegård har generelt ikke haft problemer med at få kvalificerede ansøgninger, kun til faget musik har det vist været svært, Munkekær har oplevet lidt flere problemer, og Havdrup er den skole, der har haft størst problemer. Der har man måttet genopslå stillinger.

Generelt kan vi konkludere, at vi i sammenligning med andre kommuner ikke har meget store rekrutteringsproblemer endnu, og vi har heller ikke oplevet, at **mange** lærere søger til lærerstilling i andre kommuner.

Ifølge en undersøgelse lavet af folkeskolen.dk i december 2015, har 7 procent af lærerne i Solrød siden 1. januar 2014 skiftet job til en skole i en anden kommune eller helt har forladt folkeskolen. I vores nabokommune Greve, valgte 17 % at skifte, og i top ligger kommuner som Glostrup med 26 % og Egedal med 25 %. Tallene skal tages "med et gran salt", men tendensen er klar. De kommuner, der ikke vil samarbejde med lærerne om at finde bedre løsninger for arbejdstiden end

den, som Lov 409 beskriver, har størst udskiftning af lærere og sværest ved at få kvalificerede ansøgere.

Egentlig ikke særlig overraskende!

Ændringer af reformen

Hvordan går det så med reformen lige nu?

Er der ændringer på vej?

Tja, det er svært at sige.

Måske er der et lille håb om, at nogle ændringer er på vej.

Tingenes tilstand er åbenlys uholdbar. Lærerne har ikke en jordisk chance for at leve op til hverken egne eller politikernes ønsker om, hvordan folkeskolen skal fungere. Der er simpelthen alt for mange opgaver i tilknytning til undervisningen i forhold til den mængde tid, lærerne har til rådighed. Mange lærere har troværdigt og vedholdende fortalt offentligheden om den hverdag, de oplever i en skole, hvor eleverne har mange flere timer end tidligere, og lærerne ikke har tid til at gøre arbejdet, som de gerne vil.

Ifølge en OECD-rapport er Danmark med 10.040 undervisningstimer i de ti obligatoriske skoleår det land i verden, hvor eleverne har mest undervisning. Mange elever har altid syntes, de havde for mange timer i skolen, men det er alligevel bemærkelsesværdigt, at hvor 46 procent af eleverne syntes, skoledagen var for lang inden reformen, er det tal nu steget til 76 procent.

Undersøgelsen er lavet af det Nationale Forskningscenter for Velfærd, og der skulle et stort politisk pres til, før Undervisningsministeriet ville offentliggøre tallene fra undersøgelsen.

Der er ligesom en tendens til, at Ministeriet, KL og andre reformbegeistrede er noget træge med at offentliggøre resultater af undersøgelser, som ikke rigtig passer ind i den politiske selvforståelse.

”Jeg tror kun på statistik, som jeg selv har manipuleret” – sagt af Storbritanniens legendariske premierminister Winston Churchill, men det kunne ligeså godt have været i

Undervisningsministeriet, at de selvironiske ord blev sagt.

Siden skolereformen trådte i kraft for knap 2 år siden, er der lavet et hav af undersøgelser og rapporter. Mange rapporter bliver præsenteret med afsæt i de samlede tal – altså gennemsnitstal. Et eksempel er en undersøgelse om elevfravær. De samlede tal viste, at eleverne ikke havde mere fravær end før reformen. Ellen Trane Nørby udtalte blandt andet i den anledning, at fraværstallet og trivselsmålingen pegede i retning af, at eleverne trives, selvom der kan være enkelte, der presses af de længere skoledage. Ministeren brugte på det tidspunkt tallene til at tilbagevise kritikken af, at de længere skoledage gør børnene trætte, stressede og i nogle tilfælde syge. Tallene er i sig selv rigtige nok, men dykker man ned i dem, viser det sig, at der dels er store forskelle fra kommune til kommune, og dels, at fravær jo kan være mange ting. Fravær kan jo både være godkendt og ikke – godkendt.

Havde man i stedet fx valgt at fokusere på, om flere børn pjækkede nu end før reformen, kunne man konstatere, at flere af landets kommuner oplever mere pjæk efter reformen. 32 kommuner har oplevet en stigning, 14 et fald og er uændret i de øvrige.

Undervisningsministeriets udlægning af undersøgelsen var altså, at eleverne trives med reformen. En anden udlægning kunne lige så godt have været, at flere pjækker nu end før.

Ministeriets præsentation og optimistiske udlægning af tallene er et eksempel på gennemsnitsberegningers begrænsning.

Én fod i kogende vand og den anden i isvand kan godt give en tålelig gennemsnitstemperatur.

- Men det er ikke særlig behageligt!

Kortere skoledage

Rigtig mange forældre har fundet ud af, at deres børn oplever meget lange skoledage, hvilket har bragt en hel del til tasterne for i læserbreve at beskrive deres søns eller datters urimeligt lange skoledage.

Politikere er generelt særdeles lydhøre overfor forældre, og politikerne på Christiansborg har virket overraskede over beskrivelserne af de lange skoledage i læserbrevene.

Politikerne fik også tilsendt nogle konkrete skoleskemaer i starten det nye skoleår.

Det affødte nogle indignerede reaktioner fra politikerne:

"Vi vedtog jo, at de yngste elever skulle have fri kl. 14, mellemtrinnet kl. 15 og de ældste elever kl. 15.30."

»Så sene dage, som vi ser eksempler på, har jo aldrig været meningen. Det her er bare ikke i orden«.

"Det var ikke det, vi sagde ja til."

Skolelederforeningsformanden har forsøgt at forklare, hvordan virkeligheden på skolerne ser ud.

"Der er mange bindinger af forskellig slags, når en skole skal lægge et barns skema", siger Claus Hjortdal.

"Det er kommunernes ansvar", råber Christiansborg politikerne så.

"Det er skoleledernes ansvar at lægge ordentlige skemaer", råber kommunalpolitikerne tilbage.

"Det blander vi os ikke i."

Skolelederne er bundet af mange hensyn, når en skoles skema skal lægges, men det er der ikke mange udenfor skoleverdenen, der forstår.

Lærerne bliver så dem, der skal få de lange skoledage til at fungere med trætte og umotiverede elever sidst på skoledagen.

I den senere tid har der været stort fokus på at konvertere den understøttende undervisning til to-lærer timer, eller to-voksen timer, som de også bliver kaldt. Vores undervisningsminister sendte i januar et "hyrdebrev" ud til alle kommunalbestyrelser, hvor hun i sin sprogbrug og i sine eksempler bløder op omkring den understøttende undervisning. Hun skriver fx:

"Kommunerne har stor frihed i forhold til, hvordan de ønsker at tilrettelægge den understøttende undervisning.

Det står kommunerne frit for at konvertere tid til understøttende undervisning til mere undervisning i fagene, hvis det findes mere hensigtsmæssigt. Den understøttende undervisning kan dog ikke fuldstændig afskaffes, da det er forudsat i folkeskoleloven, at den er der, men det vil

være tilstrækkeligt, hvis eleverne kun har én lektion om ugen – fx til evalueringssamtaler med eleverne om deres læringsmål.

Muligheden kan anvendes generelt for klasser i indskoling og for klasser på mellemtrin og udskoling med helt særlige behov. Man vil lokalt kunne beslutte at benytte muligheden, hvis det vurderes at være den rigtige løsning for at sikre klassens trivsel og faglige udvikling.”

Ministeren giver et eksempel på ”helt særlige behov”. Hun skriver:

”Som eksempel kan nævnes, at der kan være tale om en klasse med særlige trivselsproblemer, hvilket fx kan hænge sammen med store problemer med mobning, eller at klassen er sammenbragt. Et andet eksempel kan være, hvis en eller flere enkelte elever befinder sig i en vanskelig situation, der har betydning for hele klassen. Det kan fx være tilfældet, hvis der er store problemer med uro i klassen, som har baggrund i sociale og emotionelle problemer, ADHD eller lignende blandt enkelte elever i klassen.”

Der er vist temmelig mange skoleklasser, der ville kunne komme ind under ”helt særlige behov”! Kredsen har diskuteret konvertering af USU med bl.a. repræsentanter for skolelederne.

USU konverteres på nuværende tidspunkt i et vist omfang, især i udskoling. Et eksempel er, at et- eller to-timers fag, fx historie, geografi eller biologi tildes en ekstra ugentlig lektion. Det giver jo rigtig god mening, idet eleverne så har bedre tid til fordybelse i disse fag, som ellers godt kunne være meget pressede med kun en lektion om ugen.

I indskoling ville det også være en særdeles god idé at konvertere USU til fag-faglig undervisning med to voksne. Der er bare det lille problem, at hvis skoledagen afkortes i indskoling, vil SFO’erne skulle åbne tidligere, og en kommune må ikke hæve forældrebetalingen til SFO som følge af konvertering af USU.

Solrød har en ret så anstrengt økonomi i øjeblikket pga. omstændigheder, som ikke har noget med skolereformen at gøre, fx det såkaldte omprioriteringsbidrag, som den nuværende regering har indført, at kommunerne skal betale til staten og øgede udgifter til flygtninge. Selvom det ikke har noget med skolereformen at gøre, bevirker det alligevel med stor sandsynlighed - jeg vil nærmere kalde det med sikkerhed, at afkortning af skoledagen for indskoling bliver svær at gennemføre i Solrød på trods af opblødningen i hyrdebrevet. Det er meget ærgerligt.

Vi vil blive ved med at italesætte muligheden for at konvertere USU til to-lærer timer overfor især skolelederne, for det er dem, der har fået kompetencen af Byrådet til at beslutte det, men vi vil også gerne skrive til lokalpressen og politikerne i Familie- og Uddannelsesudvalget om muligheden for kortere skoledag. Mere herom lidt senere.

Læringsportaler:

Læringsplatforme kommer uden tvivl til at fylde meget i skoledebatten i 2016. Kommunerne aftalte i 2014 med den daværende regering, at alle kommuner skal have etableret it-baserede læringsplatforme i 2017.

Jeg skal ikke kloge mig på opbygningen af læringsportaler, og det er heldigvis heller ikke nødvendigt, for Britt og den pædagogiske konsulent Thomas Petersen har for nylig været eller

kommer snart rundt på skolerne og præsenterer Mebook, som er den læringsplatform, man i samarbejde med nogle lærere har valgt i Solrød.

Det er rigtig godt, at der bliver etableret endnu bedre kommunikationsværktøjer mellem skole og hjem, mellem elever og lærere og lærere imellem, og det er fint, at lærerne får stillet bedre planlægningsværktøj til rådighed. Jeg håber så bare inderligt, at det også vil føles som en hjælp i en meget presset hverdag, hvor opgaverne står i kø og tid er en mangelvare.

Læringsmålstyret undervisning:

Siden skolereformens indførelse har begrebet læringsmålstyret undervisning trængt sig voldsomt på.

Undervisningsministeriet har i høj grad lanceret begrebet, og mange kommuner har sat en ensidig kurs mod læringsmålstyret undervisning. Det er mange steder blevet italesat som noget, vi bare **skal** ifølge loven.

Lad os lige slå fast: Der står **intet** i folkeskoleloven om læringsmålstyret undervisning. Direkte adspurgt har Undervisningsministeriet da også måttet tilkendegive, at den enkelte lærer selv kan vælge, hvordan hun eller han ønsker at tilrettelægge undervisningen ud fra Fælles mål. De nationale kompetencemål er obligatoriske, og de nye færdigheds- og vidensmål er obligatoriske, men Folketinget bestemmer altså ikke, hvordan vi som lærere skal undervise eleverne.

En kommune eller en skoleleder kan dog godt fastsætte de pædagogiske retningslinjer for tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen, fx at vi skal have en læringsmålstyret tilgang til undervisningen. Gør kommunen eller skolelederen det, **skal** vi gøre det, men vi kan da bede om at debattere formålet med det og forsøge at påvirke måden, en eventuel tvungen læringsmålstyret undervisning skal gennemføres på den enkelte skole. En debat om, hvordan vi også styrker elevernes **alsidige** udvikling og gør dem til sociale mennesker, der bliver i stand til at leve i et demokrati jvf. folkeskolens formålsparagraf, kunne sandelig også være en rigtig interessant diskussion at tage samtidig.

Der er andet i skolen en opfyldelse af færdigheds- og vidensmål!

Inklusion

Ellen Trane Nørby erkendte kort efter sin tiltræden som undervisningsminister, at inklusionen mange steder er gået for stærkt, og at hun ville gennemføre et serviceeftersyn af inklusionen. Hun sagde bl.a.:

"Der er mange steder, hvor der er udfordringer med at få inklusionen til at lykkes. Det er ikke nogen nem øvelse at få flere børn med i fællesskabet i den almene folkeskole. Vi vil være sikre på, at alle børn får den nødvendige støtte".

Kønne og sikkert velmenende ord, men i en tid, hvor de fleste kommuner er presset økonomisk i bund, er det svært at forestille sig, at skolerne vil få tilført flere ressourcer til opgaven.

Skolelederforeningens formand Claus Hjortdal er af undervisningsminister Ellen Trane Nørby udpeget til at stå i spidsen for en gruppe, som skal gennemføre eftersynet af inklusion. Gruppen

får et halvt år til sit arbejde, som skal munde ud i anbefalinger til skoler og kommuner til en bedre inklusion.

I budgetoplægget til Solrød Byråd for 2016 var der foreslået en besparelse på ressourcerne til inklusion og specialundervisning på 3 %. I kredsens høringssvar til budgettet påpegede vi, at det ville betyde en forringet skolegang for de inkluderede, og et meget presset arbejdsmiljø for lærerne og de øvrige elever i klassen.

Byrådet endte med at tage besparelsesforslaget væk. Det og forslag om at skære i SFO'ernes åbningstid var de eneste skolerelaterede forslag, der ikke blev vedtaget.

I Solrød Kommune oprettes der stadig specialklasser. Næste skoleår oprettes der én ny specialklasse. I en tid, hvor det bestemt ikke er noget, kommunerne ret gerne gør, kan vi kun være tilfredse med den prioritering i Solrød.

Besparelser og samarbejdsgrundlag

Solrøds økonomi er stærkt presset de kommende år pga. befolkningsudviklingen, udligningssystemet mellem rige og fattige kommuner og lavere bloktilskud fra staten. Oveni kommer så det tidligere omtalte omprioriteringsbidrag, som kommuner skal betale til staten. Det handler om, at staten på forhånd beslægtlægger en del af de kommunale budgetter for så - måske eller måske ikke - at sende nogle af pengene tilbage til kommunerne med mere eller mindre klar besked om, hvad pengene skal bruges til. Der er et "oprør" i gang blandt borgmestrene, som føler det kommunale selvstyre truet.

Det betød, at Solrød Kommune havde endnu færre penge at lægge budget 2016 for, og besparelserne på skoleområdet blev derfor mere omfattende end forventet.

De vedtagne besparelser blev:

- Den understøttende undervisning skal varetages af pædagoger i 60 % af tiden og 40 % af lærere. Det er billigere at aflønne pædagoger end lærere.
- Skolernes råderum bliver beskåret med 10 %. Året før blev det næsten halveret i forbindelse med indførelse af skolereformen. Det betyder, at der bliver mindre tilbage, når fagtimer og USU timer er tildelt. Mindre holddeling, mindre AKT arbejde, mindre tid til læringscenter, mindre tilsyn osv.
- Hidtil har skolerne fået tilført ekstra penge fra Kommunen til at dække udgifter til aldersreduktion, seniordage og omsorgsdage. Det får de ikke fra næste skoleår. Det er faktisk lidt pudsigt, for nævnte goder er noget, vi selv har betalt for ved tidligere overenskomstforhandlinger.
- Når medarbejdere bliver langtidssyge, får arbejdspladsen refunderet 80 % af lønomkostningerne fra medarbejderens bopælskommune. Solrød Kommune har så hidtil betalt arbejdspladsen de sidste 20 %. Det kan man ikke være sikker på længere, for puljen til at dække den udgift er fjernet. Nu skal der søges om at få de 20 %. Det vil betyde, at en skole bliver nødt til at lægge flere penge i "skuffen" til uforudsete hændelser som fx sygdom.

Hvilken betydning vil det få for vores hverdag?

Skolelederne vil have færre penge at drive skole for, og det vil betyde færre ansatte. De lærere, der har mange andre opgaver end undervisning, vil opleve at skulle undervise mere, og nogle af de lærere, der allerede nu har mange undervisningslektioner, vil få det hårdere, da muligheden for fx holddannelse med to voksne vil blive dårligere.

De to sidste år har vi haft et samarbejdsgrundlag med Kommunen om vores arbejdstid, som har betydet, at vi har et maksimalt undervisningstimental på 850 timer, en fuldt gennemsigtig opgaveoversigt, hvor alle opgaver er tidsfastsat og en fleksibel ordning omkring vores egen forberedelse. Vi er ikke færdige med at forhandle samarbejdsgrundlag for næste skoleår, så jeg kan ikke sige så meget konkret lige nu. Når vi ved noget mere, vil vi drøfte det med jer i faglig klub på skolerne.

Samarbejdsgrundlaget bygger i høj grad på en enighed – en slags Musketer ed – mellem kredsen og skolelederne om udmøntningen af det. Det er altafgørende, at denne enighed bibeholdes for at kunne videreføre et fælleskommunalt samarbejdsgrundlag. Der har i dette skoleår desværre været udvist en del kreativitet omkring udmøntningen af samarbejdsgrundlaget, hvilket vi har problematiseret ved forhandling for det kommende skoleår.

D. 1. januar fik vi ny Direktør for Skole- og Dagtilbud i Solrød. Hun hedder Charlotte Houlberg og kommer fra Kerteminde. Vi må håbe, hun dels kan tale skolernes sag for Byrådet - og i Direktionen og medvirke til at skabe enighed blandt skolelederne.

På min sidste slide har jeg skrevet:

- **Drop ambitionerne – og lav bedre undervisning!**
- Hold jer til håndværket
- Slå koldt vand i blodet!
- Ro på!
- Drop den dårlige samvittighed!

Midt i den til tider ophedede debat om skolereformen, har Per Fibæk Laursen, professor i pædagogik ved Århus Universitet skrevet bogen "Drop ambitionerne – og lav bedre undervisning." En bog, der i den grad kan hjælpe os med at holde fokus i det, vi går og laver – nemlig undervisning.

Vi har ovenikøbet også mødt Per Fibæk, idet han har været på alle 3 skoler og holde foredrag. Hans budskaber er jo ganske simple. Der skal ro på både i skolen og uden for. Kravene til skolen og til lærerne er gået over gevind.

Skolen kan ikke løse alverdens samfundsmæssige og familiemæssige problemer.

Mange forældre og elever tager nogle gange skolearbejdet lidt afslappet, men de og politikere har samtidig travlt med at kræve af lærerne, at de bringer eleverne frem til gode prøveresultater og topplaceringer i Pisa. Det er altså dobbeltmoralsk!

Med Per Fibæk Laursens ord om, at vi skal tilbage til håndværket – gøre det, vi ved, der virker, og at kernen i god undervisning er de praktiske handlinger i klassen og samspillet med eleverne, overgiver jeg hermed beretningen til generalforsamlingens behandling.